

INGLIZ TILINI O`RGANISHDA TEXNOLOGIYANING O`RNI

Safarov Nasriddin Sadriddin o`g`li

*O`zbekiston davlat jahon tillari universiteti,
Tarjimonlik fakulteti Gid hamrohligi va
tarjimonlik faoliyati yo`nalishi talabasi*

Annotatsiya: Bugungi rivojlanayotgan davrda har bir sohada texnologiyalar muhim bir omilga aylanib bormoqda. Xuddi shuningdek, ushbu texnologiyalar til o`rganishda ham o`z o`rniga ega bo`lib bormoqda. Ushbu maqolada til o`rganishda (asosan ingliz tili) texnologiyalarning ustun va o`jiz taraflari ko`rib chiqiladi.

Kalit so`zlar: innovatsion texnologiyalar, robotexnologiyalar, smartfonlar, gadjetlar, google translate, duolingo.

Bugungi shiddat bilan rivojlanib borayotgan 21-asrda texnologiyalar kirib bormagan soha qolmagan desak, adashmagan bo`lamiz. Hayotimizning har bir soniyasida, qandaydir maqsadda u yoki bu turdagi texnologiyalardan foydalanamiz. Bu bir tarafdin hayotimizni, shaksiz, ancha yengillashtirdi, ammo boshqa jihatdan insonlarning borgan sari nimadir qilish uchun faqat texnologiyaga suyanib qoladigan darajagacha olib boryapti. Albatta, hayotimizning yengillashishi yaxshi, lekin ba`zan jismoniy harakatlar qilish yoki aqliy jihatdan ozgina harakat qilish ham yomon oqibatlariga olib kelmaydi desak haqiqatga yaqin bo`ladi. Bu esa o`z o`rnida hamma ishlarni ham faqat texnologiyalar bilan qilaverish kerak degan gapdan yiroqlashishga chaqiradi. Qadimdan ma`lumki, ko`pgina dehqonchilik ishlari va albatta sanoat sohasida odamlar ko`proq qo`l mehnatiga asoslanishgan va bu o`z o`rnida ko`pchilikni ish bilan ta`minlagan. Ammo yil o`tgan sari inson omili o`rniga har bir sohada robotexnologiyalar atamasi kirib kelmoqda. Bu o`z o`rnida tarjimonlik va til sohasiga ham o`z ta`sirini o`tkazmay qolgani yo`q. Har bir til o`rganuvchi talaba yoki abituriyentlar bugungi kunda smartfonlar yoki turli xil gadjetlardan til o`rganishda foydalanishmoqda, shuningdek hammaning yordamchisiga aylanib ulgurgan "Google tarjimon" kabi ilovalardan ham omma keng ravishda foydalanmoqda. Quyida shu va shu kabi ilovalar, smartfonlar, gadjetlar va texnologiyalar haqida batafsilroq ma`lumot beriladi.

**"Google translate" - matn, hujjatlar va veb-saytlarni bir tildan boshqa tilga tarjima qilish uchun google tomonidan ishlab chiqilgan ko`p tilli neyron mashina tarjimasi xizmati.** 2006-yilning aprel oyida statistik mashina tarjimasi xizmati sifatida ishga tushirilgan u lingvistik ma`lumotlarni yig`ish uchun Birlashgan Millatlar Tashkiloti va Yevropa Parlamenti hujjatlari va transkriptlaridan foydalangan. Tillarni to`g`ridan-to`g`ri tarjima qilish o`rniga, u

avval matnni ingliz tiliga tarjima qiladi, so'ngra kataloncha-ispanchani o'z ichiga olgan bir nechta istisnolardan tashqari til birikmalarining ko'pchiligida maqsadli tilga aylanadi. 2013-yil may oyida kompaniya 200 milliondan ortiq kishiga xizmat ko'rsatganini e'lon qiladi, shundan so'ng 2016-yil aprel oyiga ko'ra foydalanuvchilar soni 500 milliondan oshadi va kuniga 100 milliard so'z tarjima qilinadi. 2022-yil ma'lumotlariga ko'ra "**Google translate**" turli darajadagi 133 tilni qo'llab quvvatlaydi va kunlik 200 million foydalanish darajasigacha chiqadi. Bundan ko'rinib turibdiki, "**Google translate**"dan foydalanish statistikasi yildan yilga oshib bormoqda va shunga yarasha tarjima qilish darajasi ham sifati ham yaxshilanmoqda. Ba'zan ushbu platformadan foydalanish foydali bo'lishi mumkin, lekin ko'pgina konferensiya va shu kabi jarayonlarda baribir inson tarjimasi kerak bo'ladi va bu o'z o'rnida shuni anglatadiki, ushbu platforma, ba'zi iboralar va so'z birikmalarini o'z maromiga keltirib tarjima qila olish qobiliyatiga ega emas. Bu esa ushbu platformaning hali yanada takomillashuvini talab qiladi.

Endi turli xildagi ilovalar va gadjetlarga keladigan bo'lsak, butun dunyo bo'ylab, hammamizga ma'lum-u mashhur bo'lgan "**Play market**" orqali ko'plab til o'rgatuvchi ilovalar yuklab olinmoqda va shu orqali til o'rganishga harakat qilinmoqda. Shuningdek, aynan til o'rganishga moslashtirilgan turli xil gadjetlar ishlab chiqarilmoqda. Ulardan eng mashhurlari haqida gaplashamiz.

"**Duolingo**" til o'rganuvchi dasturlarni ishlab chiqaruvchi va til sertifikatini taqdim etuvchi Amerika ta'lim texnologiyalari kompaniyasidir. U ingliz va ispan kabi mashhur tillardan tortib uels, irland va suahili kabi kam o'rganiladigan tillargacha 40 dan ortiq tilda kurslarni taklif etadi. 2022-yilgi ma'lumotlarga ko'ra oylik faol foydalanuvchilar soni 60.7 million kishini tashkil etadi va shubhasiz bugungi kunga kelib ushbu raqamlar yana bir necha barobarga oshgan bo'lishi haqiqatga yaqinroqdir. Albatta, bu ilovaning foydali jihatlati ko'pligidan darak beradi. Shuning uchun ham foydalanuvchilar soni yildan yilga ortib bormoqda. Shuningdek, "**Duolingo**" sertifikati ham joriy qilingan bo'lib butun dunyo bo'ylab ko'pgina universitetlarda qabul qilina boshlangan. Bu ham o'z o'rnida ushbu ilovaning tanlanishiga olib keladi. Albatta, ilova yaxshi ishlab chiqilgan bo'lib, unda foydalanuvchi turli xil o'yinlar orqali va turli xil qiziqarli usullar orqali til o'rganishi ancha osonlashadi. Ammo ba'zan shu va shunga o'xshash ilovalar tufayli ba'zi bir yoshlar telefonga mukkasidan ketishi va sog'lig'ida muammolar paydo bo'lishi mumkin. Buning oldini olish maqsadida esa ota-onalar o'z farzandlarini yoki umuman olganda istalgan til o'rganuvchi shaxs, albatta, offlayn darsga qatnashishi lozimligini anglab yetadi. Bu ilovadan foydalanish mumkin

emas degani emas, aksincha foydalanganda ham o'z o'rnida, ya'ni ma'lum bir me'yorlarga asoslangan holatda foydalansa maqsadga muvofiq bo'ladi. Nafaqat ushbu ilovadan, shu va shunga o'xshash ilova va gadgetlardan o'z o'rnida va ma'lum bir me'yorlarga asoslangan holatda foydalanilsa, nur ustiga a'lo nur bo'lgan bo'lardi.

“Robotexnikalar” asrida yashayapmiz va borgan sari ushbu soha rivojlanyapti desak mubolag'a bo'lmaydi. Chunki, yildan yilga har bir sohada robotlar o'z o'rniga ega bo'lib bormoqda va xuddi shuningdek, til sohasida ham. Robotlar orqali tarjima qilish yoki til o'rganish hamyonbop bo'lsada, ko'pgina kamchiliklari ko'zga tashlanishi mumkin. Ustun jihatlaridan biri bu, albatta, mustaqil shug'ullanish va hamyonbopligidir. Ammo istalgan biron bir so'z o'rganmoqchi bo'lsangiz yoki istalgan biron bir tilni o'rganmoqchi bo'lsangiz, sizga o'qituvchi zarur bo'ladi! Nega? Chunki, o'qituvchi sizga u yoki bu robotexnika orqali o'rgana olmagan narsangizni osonroq yo'l bilan o'rgatishi mumkin. Bundan ko'rinib turibdiki, til o'rganish jarayonida, ba'zi bir jihatlar bor ekanki, u jihatlarini hech qaysi bir texnika yoki robotexnika o'rgata olmas ekan. Bu degani esa, inson omili albatta til o'rganishda muhim ro'l o'ynashini anglatadi.

Xulosa: *Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, til o'rganishimizda istalgan turdagi texnikaning ham va o'z o'rnida insonning ham o'rni bor va saqlanib qoladi. Yillar o'tgan sayin, texnologiya dunyosi qanchalik rivojlanmasin, insonlarning til o'rganishida texnologiya uddalay olmaydigan bosqichlar bo'ladi. Shundan, ko'rinib turibdiki, texnologiya yoki istalgan ilovadan foydalanishni ma'lum bir qoida va qonunlarga ko'ra yoki ma'lum bir rejimda olib borilsa til o'rganish darajasi va sifati butun dunyo bo'ylab yanada oshadi va insonlarning til o'rganishida muammolar bir muncha kamaygan bo'ladi.*

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Abdisheribov, S., Yo'Ldosheva, M., & Jumayeva, M. (2022). IMPLEMENTING CREATIVE WRITING IN ENGLISH LANGUAGE TEACHING CLASSROOMS. *Science and innovation*, 1(B8), 1343-1347.
2. Jumayeva, M. (2021). CHET TILLAR O'QITISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI VA AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH TAJRIBASI. *IJODKOR O'QITUVCHI JURNALI*.
3. Jumayeva, M. B. (2022). OLIY TA'LIMDA INNOVATSION USUL VA VOSITALAR. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 2 (Special Issue 20), 214-226. doi: 10.24412 (Vol. 226). 2181-1784-2022-20-214.

4. Jumayeva, M., & Qarshiyeva, M. (2022). THE ROLE OF INTERACTIVE LEARNING TECHNOLOGIES IN THE EFL CLASSES. *Science and innovation*, 1(B8), 1273-1277.
5. Jumayeva, M., & Rashidova, M. (2022). THE ROLE OF USING GAME TECHNOLOGY IN THE EDUCATIONAL PROCESS. *Science and innovation*, 1(B8), 1448-1452.
6. Kamiljanovna, Z. D., O'G'Li, A. S. J., & Jumayeva, M. B. (2022). THE ANALYSIS OF HIGHER ORDER THINKING SKILLS. *Science and innovation*, 1(Special Issue 2), 672-676.

